

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	52-654-01-121
Дата:	28 / 08 2026 г.

09.10.21

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
52-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДОЦОВА,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1, т. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасяме предложение за изменение и допълнение на Закона за електронната идентификация с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието.

Моля, проектът да бъде предоставен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

Доктор Георгиев
Красимир Иванов
Емил Денков
Георги Митов
Ивонка Цветанова
Заклия Георгиев
Светлана Митова

**ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ЕЛЕКТРОННАТА ИДЕНТИФИКАЦИЯ**

(Обн. ДВ. бр. 38 от 2016 г., изм. и доп. бр. 50 и 101 от 2016 г., бр. 97 от 2017 г., бр. 14 от 2018 г., бр. 1, 58 и 94 от 2019 г., бр. 60 от 2020 г., бр. 15 от 2022 г. и бр. 55 от 2026 г.)

§ 1. В чл. 9 алинея 4 се отменя.

§ 2. В чл. 18 думите „министъра на иновациите и дигиталната трансформация и“ се заличават.

§ 3. В чл. 20, ал. 11 се отменя.

§ 4. В чл. 24 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 след думата „лице“ се поставя точка, а думите „след заплащането на такса в размер, определен с тарифата по чл. 18“ се заличават.

2. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Проверка на електронна идентичност по електронна заявка на държавни органи, на лица, осъществяващи публични функции и на организации, предоставящи обществени услуги се извършва безвъзмездно от центъра по чл. 9, ал. 1.“

3. Създава се ал. 5:

„(5) Услугите по проверка на електронна идентичност, предоставяни от центровете по чл. 9, ал. 2, може да са възмездни.“

§ 5. Член 33 се изменя така:

„Чл. 33. Удостоверения за овластяване се издават само по електронен път.“

ВНОСИТЕЛИ:

7
Петър Тодоров
Красимир Иванов
Емил Денков
Георги Милев
Цветелин Цветелин
Даниел Георгиев
Светлана Михайлова

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за електронната идентификация

Законът за електронната идентификация (ЗЕИ) урежда обществените отношения, свързани с електронната идентификация на физическите лица, включително издаването на удостоверения за електронна идентичност, извършването на проверки на електронната идентичност и електронно овластяване. За посочените дейности законът предвижда събиране на такси.

Разглежданият модел на такси не отчита в достатъчна степен характера на електронната идентификация като основна публична цифрова инфраструктура и като необходима предпоставка за достъп до електронни услуги, предоставяни от органите от публичния и частния сектор. Заплащането на отделни такси за придобиването и използването на средство за електронна идентификация създава допълнителна административна и финансова тежест за гражданите и може да ограничи практическото използване на националната схема, регламентирана в ЗЕИ.

Основната цел на държавната схема за електронна идентификация по ЗЕИ не е формирането на приходи, а осигуряването на сигурен, надежден и широко достъпен механизъм за установяване на самоличността в електронна среда. Масовото използване на електронната идентификация е условие за увеличаване на използваемостта на електронните административни услуги, за намаляване на присъственото обслужване и за ограничаване на времето и разходите, които гражданите, администрацията и организациите правят при предоставянето и получаването на услуги.

Отпадане на таксата за издаване на удостоверение за електронна идентичност – чл. 20, ал. 11 от ЗЕИ

Удостоверението за електронна идентичност (УЕИ) се издава и записва върху електронния носител на информация, намиращ се в българските документи за самоличност. Въвеждането на такса за издаване на УЕИ би довело до необосновано оскъпяване на достъпа до електронни услуги и би могло да демотивира гражданите да заявяват и използват удостоверение за електронна идентичност.

Този процес е свързан и с реализиране на целта, заложена в програмата „Цифрово десетилетие“ – до 2030 година 100% от гражданите да имат достъп до сигурна електронна идентичност, призната във всички държави членки.

В допълнение, европейският опит показва, че електронната идентичност е безплатна за гражданите в Испания, Франция, Италия и Малта, Германия, Белгия, Нидерландия, Литва, Дания, Финландия, Ирландия, Шотландия, Австрия и Исландия. В останалите страни в Европа цената варира в зависимост от доставчика на електронна идентичност.

Прилаганият до момента национален подход за електронна идентификация също подкрепя безвъзмездното предоставяне на средства за достъп до електронни услуги. Издаването от държавни органи персонални идентификационни кодове (ПИК на НАП и НОИ) и други средства за електронна идентификация се предоставят без заплащане на отделна такса. Не съществува обективна причина удостоверението за електронна идентичност по ЗЕИ, което ще има по-широко приложение и по-високо ниво на сигурност, да бъде поставено в по-неблагоприятен финансов режим.

Отмяна на такса за проверка на електронна идентичност

Проверката на електронна идентичност представлява автоматизиран процес по установяване на валидността на удостоверението и потвърждаване на електронната идентичност при достъп до електронна услуга. По своя характер тя не представлява самостоятелна административна услуга, заявявана по инициатива на гражданина, а технологична операция, необходима за сигурното предоставяне на друга услуга.

Обвързването на всяка проверка със заплащане на държавна такса би могло да създаде трайна финансова тежест за предоставящите услуги лица. Тази тежест може впоследствие да бъде прехвърлена върху крайните потребители чрез цената на съответната услуга. По този начин гражданите биха заплащали косвено за всяко използване на електронната си идентичност, включително когато удостоверението за електронна идентичност вече е било издадено в рамките на платен документ за самоличност.

Таксуването на отделните проверки може да ограничи интегрирането на националната схема в информационните системи на държавните органи, лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги. Това противоречи на целта електронната идентификация да бъде общодостъпна хоризонтална инфраструктура, чрез която да се улесни предоставянето на услуги и да се намалят разходите за физическо обслужване и обработване на документи.

При определянето на такса за автоматизирана проверка би следвало да бъдат използвани надеждни данни за реалния брой проверки, технологичните разходи за една операция и натоварването на съответната инфраструктура. Такива отчетни данни не са налични преди практическото въвеждане на националната схема. Не е обосновано като база за определяне на таксата да бъдат използвани данни за автентикации, извършвани чрез други информационни системи и за различен кръг услуги, тъй като те не отразяват очакваното използване на удостоверенията за електронна идентичност по Закона за електронната идентификация.

Със законопроекта се въвежда ясно разграничение между услугите, предоставяни от държавния център за електронна идентификация, и услугите на регистрираните центрове по чл. 9, ал. 2.

Проверките по електронни заявки на държавни органи, лица, осъществяващи публични функции, и организации, предоставящи обществени услуги, ще се извършват от центъра по чл. 9, ал. 1. За тези проверки не се предвижда такса, тъй като те обслужват изпълнението на законово установени публични функции и предоставянето на услуги от обществен интерес.

Същевременно се запазва възможността услугите по проверка на електронна идентичност, предоставяни от регистрираните центрове по чл. 9, ал. 2, да бъдат възмездни. По този начин законопроектът не ограничава възможността частноправните субекти да развиват стопанска дейност и да определят възнаграждение за предоставяните от тях услуги при спазване на приложимите нормативни изисквания.

Предложеното разграничение създава балансиран модел, при който държавата осигурява безвъзмездно необходимата инфраструктура за публичния сектор и обществените услуги, а частните центрове могат да предоставят допълнителни услуги на пазарен принцип.

Поради това се отменя общата разпоредба на чл. 9, ал. 4, съгласно която услугите, предоставяни от центровете за електронна идентификация, могат да бъдат възмездни.

Възможността за възмездно предоставяне се урежда изрично само по отношение на центровете по чл. 9, ал. 2.

Безвъзмезден и изцяло електронен режим на овластяване

ЗЕИ урежда електронното овластяване като способ за упражняване на права чрез друго лице в електронна среда. Същността и предназначението на този механизъм предполагат целият процес по създаване, регистриране, проверка и удостоверяване на овластяването да се извършва по електронен път.

Запазването на възможност за издаване на удостоверения на хартиен носител не съответства на характера на института на електронното овластяване. То предполага поддържане на паралелен хартиен процес, без да е доказана практическа необходимост от него, и създава предпоставки за допълнителни административни действия и разходи.

Не са налице и надеждни данни за очакван брой удостоверения на хартиен носител, които да позволят определянето на обоснован размер на такса. Въвеждането на такса за хипотетична и несвойствена за закона хартиена услуга не е целесъобразно.

Поради това се предлага удостоверенията за овластяване да се издават само по електронен път и за издаването им да не се дължи такса. Предложението ще осигури последователност на нормативната уредба и ще насърчи използването на електронното представителство при достъпа до публични и обществени услуги.

Цели на законопроекта

Със законопроекта се цели:

- осигуряване на достъпно и безвъзмездно за гражданите удостоверение за електронна идентичност;
- премахване на необоснованата финансова и административна тежест при придобиване и използване на електронна идентичност;
- насърчаване на масовото използване на националната схема за електронна идентификация;
- увеличаване на броя на гражданите, които използват електронни административни и други услуги;
- ясно разграничаване на публичните функции на държавния център от услугите, предоставяни на пазарен принцип от регистрирани частни центрове;
- въвеждане на изцяло електронен и безвъзмезден режим за издаване на удостоверения за овластяване;
- постигане на съответствие между националната политика по електронна идентификация и развитието на европейската рамка за цифрова самоличност.

Основни положения на законопроекта

Със законопроекта се предвижда:

- отмяна на общата възможност услугите, предоставяни от всички центрове за електронна идентификация, да бъдат възмездни;
- премахване на отделната такса за издаване на удостоверение за електронна идентичност;
- премахване на таксата за извършване на проверка на електронна идентичност;

- проверките по електронни заявки на държавни органи, лица, осъществяващи публични функции, и организации, предоставящи обществени услуги, да се извършват от държавния център за електронна идентификация;
- запазване на възможността услугите на регистрираните частни центрове за електронна идентификация да бъдат възмездни;
- удостоверенията за овластяване да се издават само по електронен път и без заплащане на такса.

Очаквани резултати от прилагането на законопроекта

В резултат от приемането на законопроекта се очаква:

- увеличаване на броя на издадените и активно използвани удостоверения за електронна идентичност;
- премахване на финансова бариера пред достъпа до електронни услуги;
- увеличаване използването на електронни административни услуги от гражданите;
- ускоряване интегрирането на средствата за електронна идентификация в информационните системи на държавните органи и организациите, предоставящи обществени услуги;
- намаляване на разходите и времето за присъствено обслужване;
- осигуряване на предвидим режим на взаимодействие с държавния център за електронна идентификация;
- запазване на възможността за развитие на частни центрове за електронна идентификация и за предоставяне на услуги на пазарен принцип;
- премахване на ненужния хартиен процес при удостоверяването на електронни овластявания;
- повишаване на доверието на гражданите и организациите в националната схема за електронна идентификация.

Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

Законопроектът е в съответствие с Регламент (ЕС) № 910/2014 относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар, изменен с Регламент (ЕС) 2024/1183 по отношение на създаването на европейска рамка за цифрова самоличност.

Регламент (ЕС) 2024/1183 поставя европейските портфейли за цифрова самоличност в основата на европейската рамка за цифрова самоличност и изисква тяхното издаване, използване и прекратяване да бъдат безплатни за физическите лица. Макар това изискване да се отнася непосредствено до европейските портфейли, то изразява общата европейска политика за премахване на финансовите бариери пред сигурната цифрова идентификация на гражданите. Националното удостоверение за електронна идентичност ще има съществено значение за предоставянето и функционирането на европейския портфейл за цифрова самоличност, включително за свързването на портфейла с идентификационните данни на неговия ползвател. Поради това въвеждането на отделни такси за придобиването и използването на националната електронна идентичност би могло да намали ефективността на европейската рамка и да затрудни нейното широко практическо прилагане.

Предложенията съответстват и на целите на политическата програма „Цифрово десетилетие“, насочени към осигуряване на достъп на гражданите до сигурна електронна идентичност и към увеличаване на използването на цифрови публични услуги.

Проектът не противоречи на пряко приложими актове на Европейския съюз и подпомага практическото изпълнение на целите на европейската рамка за цифрова самоличност.

ВНОСИТЕЛИ:

Ивайло Тодоров
Красимир Иванов
Емил Денков
Георги Митов
Звезден Цветков
Хансен Георгиев
Светлана Митова

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО
към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за електронната
идентификация

1. Основания на законодателната инициатива

Основната цел на държавната схема за електронна идентификация по ЗЕИ не е формирането на приходи, а осигуряването на сигурен, надежден и широко достъпен механизъм за установяване на самоличността в електронна среда. Масовото използване на електронната идентификация е условие за увеличаване на използваемостта на електронните административни услуги, за намаляване на присъственото обслужване и за ограничаване на времето и разходите, които гражданите, администрацията и организациите правят при предоставянето и получаването на услуги.

2. Заинтересовани групи

От приемането на предложените промени полза ще имат всички български граждани.

3. Анализ на разходи и ползи

Законопроектът не създава нови административни структури и не възлага нови по вид функции на държавните органи. Предвидените дейности по издаване на удостоверения за електронна идентичност, извършване на проверки и поддържане на електронния регистър на овластяванията са установени в действащия закон.

Към момента не са налице утвърдена тарифа и установени бюджетни приходи от посочените такси. Поради това не се очаква намаляване на реално събирани приходи. Отпадането на таксите представлява отказ от бъдещи потенциални приходи, а не загуба на вече формиран бюджетен приход.

Разходите за издаване и записване на удостоверението за електронна идентичност са част от процеса по издаване на съответния български личен документ. Разходите за функциониране на държавната инфраструктура за проверка на електронна идентичност и за електронно овластяване се осигуряват от централния бюджет по бюджета на МВР за съответната година.

Очаква се косвеният финансов ефект от измененията да бъде положителен. По-широкото използване на електронната идентификация ще създаде условия за намаляване на разходите за присъствено административно обслужване, обработване на документи на хартиен носител, архивиране, идентифициране на лица и ръчно въвеждане и проверка на данни.

4. Въздействие върху нормативната база

Евентуално би могло да се наложи синхронизиране на Правилника за прилагане на Закона за електронната идентификация с направените промени в Закона.

5. Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие

С предлаганите промени ще се постигне равно третиране на всички български граждани и лица, живеещи на територията на страната, които желаят да се ползват от услугата електронна идентичност.

ВНОСИТЕЛИ:

Петър Петров
Красимир Иванов
Елена Денков
Георги Милев
Цветомир Цветков
Даниел Георгиев
Светлана Митанова